

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2023/5 (Değişik İşler)

Karar Sayısı : 2023/3

Karar Tarihi : 22/6/2023

R.G.Tarih-Sayı : 12/9/2023-32307

TALEPTE BULUNAN: Anavatan Partisi

TALEBİN KONUSU: Yeniden Anavatan Partisinin isminin, rumuzunun ve ambleminin 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 96. maddesine aykırılığı ileri sürülerek hükümsüzlüğüne ve siyasi parti sicilinden terkinine karar verilmesi talebidir.

I. TALEBİN GEREKÇESİ

Anavatan Partisi vekilinin başvuru dilekçesinde özetle; sonradan kurulan Yeniden Anavatan Partisinin kullandığı isim, rumuz ve amblemin kendi partilerinin isim, rumuz ve amblemiyle iltibasa mahal verecek şekilde benzer olduğu belirtilerek anılan Partinin kullandığı isim, rumuz ve amblemin hükümsüzlüğüne ve siyasi parti sicilinden terkinine karar verilmesi talep edilmiştir.

II. YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞININ MÜTALAASI

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının mütalaasında özetle; siyasi partiler sicil kayıtlarının incelenmesi neticesinde Anavatan Partisinin kısaltılmış adının “*Anap*”, Yeniden Anavatan Partisinin kısaltılmış adının ise “*Yeniden Anavatan*” olduğu; Anavatan Partisinin ambleminde beyaz zemin üzerinde bal peteği biçimindeki Türkiye haritası bulunduğu, harita üzerinde arı figürü ve bu figürün üzerinde de kırmızı renkli “*ANAVATAN*”, figürün altında ise “*PARTİSİ*” yazılarının bulunduğu, Yeniden Anavatan Partisi tarafından kullanılan ambleminde ise sarı zemin üzerinde arı figürü ve bu figürün altında beyaz renkli harflerle “*YENİDEN*” ve bunun altında beyaz renkli büyük harflerle “*ANAVATAN*” yazısının yer aldığı belirtilmiştir.

Söz konusu tespitlerin ardından her iki partinin isimlerinin, rumuzlarının ve amblemlerinin birlikte değerlendirildiği belirtilen mütalaada Yeniden Anavatan Partisinin “*Yeniden*” kelimesi eklemek suretiyle belirlediği isminin ve rumuzunun Anavatan Partisinden açıkça ayırt edilmesine imkân sağlamadığı, yine Yeniden Anavatan Partisine ait amblemin Anavatan Partisi amblemiyle aynı olmamakla birlikte iltibasa mahal verecek şekilde benzer olduğu ifade edilerek Yeniden Anavatan Partisinin isim, rumuz ve ambleminin hükümsüzlüğüne ve siyasi parti sicilinden terkinine karar verilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

III. PARTİNİN SAVUNMASI

Yeniden Anavatan Partisi savunmasında özetle; Anavatan Partisinin 20/5/1983 tarihinde kurulan Anavatan Partisinin bir devamı olmadığını, müstakil olarak kurulan yeni bir parti olduğunu, Yeniden Anavatan Partisi ile Anavatan Partisinin isim ve amblemleri arasında üçüncü şahısları yanıltacak bir benzerlik bulunmadığını ve son olarak Yeniden Anavatan Partisinin kurulmasında 2802 sayılı Kanun'a ve sair mevzuata aykırı bir durumun bulunmadığını belirterek Partilerinin isminin, rumuzunun ve ambleminin hükümsüzlüğü ve siyasi parti sicilinden terkinine reddine karar verilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

IV. İNCELEME

Esas Sayısı : 2023/5 (Değişik İşler)

Karar Sayısı : 2023/3

1. Anavatan Partisi vekilinin başvurusu, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının mütalaası, Yeniden Anavatan Partisinin savunması, Raportör Burak FIRAT tarafından hazırlanan rapor, ilgili Anayasa ve kanun kuralları ile bunların gerekçeleri ve diğer belgeler okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. Talepte bulunan Anavatan Partisi 7/9/2011 tarihinde; isminin, rumuzunun ve ambleminin hükümsüzlüğüne ve siyasi parti sicilinden terkinine karar verilmesi istenen Yeniden Anavatan Partisi ise 5/5/2023 tarihinde kuruluşuna dair bildirge ve eklerinin İçişleri Bakanlığına verilmesi suretiyle tüzel kişilik kazanmıştır.

3. Anayasa'nın 68. maddesinin üçüncü fıkrasında "*Siyasî partiler önceden izin almadan kurulurlar ve Anayasa ve kanun hükümleri içerisinde faaliyetlerini sürdürürler.*" hükmüne yer verilmiş, 69. maddesinin son fıkrasında da siyasi partilerin kuruluş ve çalışmalarının anılan maddedeki esaslar çerçevesinde kanunla düzenleneceği belirtilmiştir.

4. Siyasi partilerle ilgili esasların düzenlendiği 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun "*Kullanılmayacak parti adları ve işaretler:*" başlıklı 96. maddesinin birinci fıkrasında "*...siyasî parti siciline kayıtlı bulunan siyasî partilerin isimleri, amblemleri, rumuzları, rozetleri ve benzeri işaretleri[nin] aynen veya iltibasa mahal verecek şekilde başka bir siyasi partice kullanılmayacağı...*" belirtilmiştir.

5. Öte yandan 2820 sayılı Kanun'un "*Diğer sebeplerle başvuru*" başlıklı 104. maddesinin üçüncü fıkrasında "*...siyasi parti siciline kayıtlı bulunan siyasi partilerin isimleri, amblemleri ve rumuzlarını aynen veya iltibasa mahal verecek şekilde kabul eden veya kullanan siyasi parti aleyhine Anayasa Mahkemesine, Cumhuriyet Başsavcılığınca resen veya ilgili siyasi parti tarafından doğrudan yazı ile başvurulur. Anayasa Mahkemesi başvuru tarihinden itibaren en geç otuz gün içinde isim, amblem ve rumuzlarla ilgili olarak siyasi parti siciline kayıt önceliğine göre yapacağı incelemede bu Kanunun 96 ncı maddesinin birinci fıkrasına aykırılık görürse, aykırılık teşkil eden isim, amblem ve rumuzların hükümsüzlüğüne ve siyasi parti sicilinden terkinine karar verir.*" hükmü yer almaktadır.

6. Anılan düzenlemelere göre bir partinin siyasi parti siciline kayıtlı başka bir partinin isim, amblem ve rumuzunu aynen veya iltibasa yol açacak şekilde kullanması yasaklanmıştır. Siyasi parti siciline kayıtlı bir partinin ambleminde yer alan bir şekil veya figürün diğer bir parti tarafından karışıklığa yol açmaması şartıyla kullanılmasında ise herhangi bir engel bulunmamaktadır.

7. Siyasi partilerin seçmenlere vereceği mesajları daha anlaşılabilir kılması ve hitap ettikleri seçmen kitlesinin önem atfettiği değerlerin sahiplenildiğinin ifade edilmesi bakımından hedeflediği idealleri yansıtan ve özetleyen isim, rumuz veya amblemleri kullanmaları son derece doğaldır. Ancak partiler; bu isim, rumuz veya amblemleri siyasi parti siciline daha önceden kayıtlı olan partilerin isim, rumuz veya amblemleriyle iltibasa mahal vermeyecek şekilde kullanılmalıdır. Bir partinin kullanacağı isim, rumuz veya amblemin başka bir parti izlenimi vermemesi, yanlışlığa veya yanlış anlamaya sebep olmaması gerekir. Siyasi partilerin isim, rumuz ve amblemleri açık olmalı ve kişilerin bir siyasi partiyi başka bir siyasi parti ile karıştırmasına yol açmamalıdır.

8. İsmi, rumuzunun ve ambleminin hükümsüzlüğüne ve siyasi parti sicilinden terkinine karar verilmesi talebinde bulunulan Yeniden Anavatan Partisi, talepte bulunan Anavatan Partisinden daha sonra kurulmuştur. Anavatan Partisi ve Yeniden Anavatan Partisi isimleri birlikte değerlendirildiğinde, Yeniden Anavatan Partisinin "*Yeniden*" kelimesini eklemek suretiyle belirlediği isminin Anavatan Partisinden açıkça ayırt edilmesine imkân sağlamadığı ve bu şekilde kullanılmasının karışıklığa ve yanlış anlamaya neden olacağı sonucuna varılmıştır (Benzer yöndeki karar için bkz. AYM, E.2016/4 (D. İş), K.2016/11, § 6).

Esas Sayısı : 2023/5 (Değişik İşler)

Karar Sayısı : 2023/3

9. Öte yandan siyasi parti sicil kaydına göre Anavatan Partisinin rumuzu “*Anap*”, Yeniden Anavatan Partisinin rumuzu ise “*Anavatan*” şeklindedir. Yeniden Anavatan Partisinin kullandığı “*Anavatan*” rumuzunun Anavatan Partisinin rumuzundan farklı olmakla birlikte bu Partinin ismi ile aynı olduğu dikkate alındığında, Yeniden Anavatan Partisinin kullandığı rumuzun Anavatan Partisinden açıkça ayırt edilmesine imkân sağlamadığı anlaşılmaktadır.

10. Talepte bulunan Anavatan Partisinin amblemi incelendiğinde ise amblemden beyaz zemin üzerinde altıgen şeklinde ve sarı renkte bal peteklerinden oluşan Türkiye haritası bulunduğu, sarı ve siyah renklerden ibaret arı figürünün bal yapar bir şekilde Türkiye haritasının üst kısmında ve haritayı ortalayacak şekilde konumlandırıldığı görülmektedir. Yeniden Anavatan Partisi tarafından kullanılan amblemden de sarı fon üzerinde siyah ve beyaz renklerden oluşan arı figürünün yine bal yapar bir şekilde yer aldığı görülmektedir. Her ne kadar Yeniden Anavatan Partisinin ambleminde Türkiye haritası bulunmasa da zemin renginin Anavatan Partisi ambleminde yer alan altıgen bal petekleri ile aynı oluşu, kullanılan arı figürünün benzer büyüklükte, bal yapar biçimde ve aynı yöne doğru duruşu gözetildiğinde Yeniden Anavatan Partisinin ambleminin seçmenin yanıltılmasına sebep olabilecek nitelikte olduğu ve Anavatan Partisinin ambleminden duraksamaya neden olmayacak şekilde ayırt edilmesinin mümkün olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

11. Açıklanan nedenlerle Yeniden Anavatan Partisi tarafından kullanılmakta olan isim, rumuz ve amblemin 2820 sayılı Kanun’un 96. maddesine aykırı olduğu anlaşıldığından anılan Partinin isim, rumuz ve ambleminin hükümsüzlüğü ve siyasi parti sicilinden terkinin talebinin kabulü gerekir.

V. HÜKÜM

Yeniden Anavatan Partisinin isim, rumuz ve ambleminin; iltibasa mahal verecek şekilde Anavatan Partisinin isim, rumuz ve amblemi ile benzer olması sebebiyle 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu’nun 104. maddesinin üçüncü fıkrası gereğince hükümsüzlüğüne ve siyasi partiler sicilinden terkinine 22/6/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Esas Sayısı : 2023/5 (Değişik İşler)

Karar Sayısı : 2023/3

Üye

Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye

Selahaddin MENTEŞ

Üye

Basri BAĞCI

Üye

İrfan FİDAN

Üye

Kenan YAŞAR